

Valerijans Zondaks

Valerijans Zondaks (dzimis 1908. gada 2. aprīlī Viļakas pagastā, miris 1986. gada 27. septembrī Vecākos) bija Romas katoļu baznīcas Tabaikaras titulārbīskaps, kā arī Rīgas metropolijas Rīgas arhidiecēzes un Liepājas diecēzes palīgbīskaps, ordinēts 08.05.1932, nominēts 28.10.1972., konsekrēts 12.11.1972.

Valerijans Zondaks dzimis 1908. gada 2. aprīlī Viļakas pagasta Svīlpovas ciemā. Beidzot pamatskolu un Aglonas ģimnāziju, iestājies Rīgas Garīgajā seminārā, kuru beidzot, 1932.gada 8. maijā Rīgas Svētā Jēkaba katedrālē Rīgas arhibīskaps Antonijs Springovičs iesvētīja par priesteri. Pirmā darba vieta no 1932. līdz 1940. gada 27. septembrim bija ticības mācības skolotājs Jaunaglonas meiteņu ģimnāzijā un fizikas, astronomijas skolotājs Aglonas zēnu ģimnāzijā, sākot arī garīgo kalpošanu Aglonas bazilikā. Paraleli studējis dabaszinības un matemātiku Latvijas Universitātē, 1937. gadā iegūstot matemātikas maģistra grādu.^[1] 1940. gadā, okupācijas režīmam slēdzot ģimnāzijas, priesteris pārgāja tikai uz pastorālo darbu. Vēlāk, atjaunojot Aglonas ģimnāzijas darbību, no 1941. gada oktobra līdz 1944. gada 24. septembrim bijis tās skolotājs. No 1946. gada 24. augusta līdz 1953. gada 5. februārim bijis Rīgas Garīgā semināra profesors. No 1949. gada bijis kūrijas notārs, bet no 1952. gada kļuvis kūrijas kanclers. 1953. gada 5. februārī čeka Valerijanu Zondaku apcietināja, vēlāk piespriežot 25 gadus cietumsoda, bet vēlāk, pēc Stalīna nāves soda laiku samazināja, reāli ieslodzījumā atradās no 1953. gada 5. februārim līdz 1956. gada 17. jūlijam. Taču 1957. gada 15. jūnijā Zondaku atkal apcietināja, atbrīvojot no apcietinājuma 1960. gada 5. septembrī. Kopumā priesteris dažādos Padomju Savienības cietumos un nometnēs bija pavadījis sešus gadus un septiņus mēnešus. Atgriežoties Latvijā, priesterim neļāva strādāt pastorālu darbu, tāpēc viņš dzīvoja pie Šķīlbēnu draudzes prāvesta. Pastorālo kalpošanu atsāka 1960. gada oktobrī. 1966. gadā atsāka strādāt Rīgas Garīgajā seminārā, kurā no 1969. gada līdz pat nāvei 1986. gadā bija rektors.^[1] 1972. gada 15. oktobrī Zondaks kopā ar toreizējo bīskapu Julijanu Vaivodu devās uz Romu, kur uzturoties aptuveni mēnesi, notika priestera prekanonizācija. 1972. gada 12. novembrī Valerijanu Zondaku Svētā Pētera bazilikas Ostrobramas kapelā arhibīskaps Kazarolli konsekrēja par bīskapu, asistējot bīskapam Julijanam Vaivodam un Lietuvas bīskapam Labukam. Nominējot Zondaku par bīskapu, pāvests Pāvils VI nominēja par Tabaikaras titulārbīskapu, kā arī Rīgas arhidiecēzes un Liepājas diecēzes apustuliskā administratora Julijana Vaivoda palīgbīskapu. 1985. gada 25. jūnijā Valerijans Zondaks un Aglonas dekāns Pēteris Onckulis bija Lježā, Beļģijā, kur katedrālē iesvētīja Andri Mariju Jerumani par priesteri, kas bija pirmais gadījums, kad Latvijas Baznīcas pārstāvji iesvēta latviešu priesteri ārzemēs. Bīskaps Valerijans Zondaks miris 1986. gada 27. septembrī Vecākos.^[2] Sēru Svētā Mise notika 1. oktobrī Rīgas Svētā Franciska baznīcā bīskapa Jāņa Cakula vadībā, koncelebrējot kardinālam Julijanam Vaivodam, bīskapam Kazimiram Duļbinskim un četriem Lietuvas bīskapiem, ka arī piedaloties 300 katoļu garīdzniekiem no Latvijas, Lietuvas, Baltkrievijas. Bīskapu apbedīja Rīgas Svētā Franciska baznīcas dārzā, blakus semināram.^[3]

Garīgā kalpošana

- 1932. — 1940. Aglonas draudzes vikārs;
- 10.1932. - 1937. Jaunaglonas ģimnāzijas kapelāns;
- 22.12.1934. — 31.10.1937. Rušonas draudzes prāvests;
- 27.09.1940. — 13.02.1941. Riebiņu draudzes prāvests;
- **13.02.1941. — 10.1941. Raipoles draudzes prāvests;**
- 24.09.1944. — 24.08.1946. Barkavas draudzes prāvests;
- 24.08.1946. — 05.02.1953. Rīgas Garīgā semināra profesors;

- 24.08.1946. - 23.05.1949. Rīgas Svētā Franciska draudzes vikārs;
- 23.05.1949. - 05.02.1953. Rīgas Svētā Jēkaba katedrāles prāvests, kūrijas notārs, no 1952.g. kūrijas kanclers;
- 15.09.1956. - 15.06.1957. Asūnes draudzes prāvests;
- 10.11.1960. - 05.06.1963. Nagļu draudzes prāvests;
- 05.06.1963. - 24.09.1966. Vidsmuižas draudzes prāvests;
- 24.09.1966. - 12.11.1972. Rīgas Svētā Franciska draudzes vikārs;
- 28.10.1972. — pāvesta Pāvila VI nominēts par Tabaikaras titulārbīskapu, Rīgas arhidiecēzes un Liepājas diecēzes palīgbīskapu;
- 12.11.1972. — 27.09.1986. Rīgas arhidiecēzes un Liepājas diecēzes palīgbīskaps;